

Název:

Experimentálně... a barevně

Vypracovaly:

Kassandra Hatzidakis, Havraspár

Sofie Tremblay, Mzimba

Úkol:

Vyrazíte do světa a sesbíráte kde co. Pak kouknete na suroviny, klidně i do knihovny, a za pomoci tří rozdílných ingrediencí přírodně obarvíte tři kusy bílé látky (kapesníky u mě k vyzvednutí) tak, aby barva přežila aspoň jedno namočení/vyprání.

Barviva

- kari
- řepa
- červená paprika
- tráva z pozemku školy
- Brutimodř fialový

Pomůcky

- 5 kapesníků
- prošlé kartáčky na zuby
- kotlík, trojnožka, svíčka
- voda
- nůžky, lžíce
- vařečka
- 4 mističky

Získ přírodních barviv

Nejprve jsme rozhodly o barvách. Sice to není moc nápadité, ale barvily jsme do barev jednotlivých kolejí. Na použitých přírodních barvivech jsme se, až na modré, shodly prakticky hned, větší problém byl je sehnat. Pro kari a červenou řepu jsme se rozhodly zajít ke skřítkům do kuchyně. Měly jsme štěstí na milé skřítky, kteří nám kromě kari nabídli i koření směs červené papriky, že prý také dobře barví. Další ingrediencí byla tráva. Té je tady všude dost, takže jsme skočily na pozemky a, přes divné pohledy některých studentů, jsme natrhaly celý košík trávy. Nad posledním barvivem, tedy modrým, jsme přemýšlely velmi dlouho. Zašly jsme na návštěvu skleníků, tam jsme ale nic nezískaly, tak jsme prohledaly okolí hradu a na okraji famfrpálového hřiště jsme konečně uspěly, ukořistily jsme květinu s modrými okvětními lístky a spoustou pupat, která barví fialově. Jelikož se nám nepodařilo vypátrat její název, daly jsme jí alespoň ten pracovní – Brutimodř fialový.

Příprava

Dohodly jsme se, že barvení provedeme v dívčích umývárkách. Nanosily jsme tam vše potřebné a jedno víkendové odpoledne věnovaly experimentování. Kapesníčky jsme použily vlastní. Před barvením jsme jeden z nich rozstříhaly na menší díly, které jsme používaly jako zkušební. Natočily jsme si do konvičky studenou vodu a zapálily svíčku pod kotlíkem, který jsme vodou naplnily též. Většinu pokusů jsme se rozhodly dělat dvěma způsoby, za studena a za tepla. Výjimkou je Brutimodř, kterého jsme měly příliš málo.

Barvení kapesníčku červenou barvu

Předpoklady:

Společně jsme se zamyslely nad účinky červené řepy, kterou jsme si vybraly k barvení na základě dohody, nikoliv pátrání v knihách. Tak jsme učinily u všech zmiňovaných surovin. Našimi domněnkami bylo, že červená řepa obarví oblečení dobře, pokud ji uvaříme. Obarvení by mělo být rovnoměrné a vínové. Zvláště jsme se ještě chtěly pokusit o barvení červenou paprikou na doporučení skřítků. Předpokládaly jsme souvislou oranžovou barvu, ovšem obávaly jsme se, že se bude vymývat.

1. Připravily jsme si dva rozstříhnuté kousky, ty jsme barvily jako první. Syrovou řepu jsme rozřízly na dvě půlky.
2. První jsme rozkrájely na drobné kousičky, vložily do misky a zalily horkou vodou. Párkrát jsme směs zamíchaly lžící a částečně rozmačkaly změkčenou řepu, následně jsme dovnitř ponořily jeden z pokusných kapesníčků. Vodovou směs tmavě růžové barvy s kousky řepy jsme daly stranou odležet. Po pěti minutách jsme provedly první zkoušku. Vytažený kapesníček byl rovnoměrně narůžovělý, ale jakmile jsme ho polily trochou studené čisté vody, barva zmizela.
3. Do kotlíku s řepou jsme se rozhodly přidat ještě kořenící směs červenou paprikou, kterou jsme původně zamýšlely zkusit samostatně. Ústřížek jsme vložily do nově vzniklé směsi, tentokrát tmavě oranžové barvy s kousky řepy a zrníčky kořenící směsi, opět jsme ji odstavily stranou.
4. Pustily jsme se na druhou půlku řepy. Druhý ústřížek kapesníčku jsme se rozhodly obarvit ručním vmasírováním barvy. Nařezaly jsme ostřím nůžek okraj řepy, aby z něj více tekla šťáva, a řepu jsme navlhčily. Začaly jsme s ní jezdit po kapesníku, což bylo velmi pracné. Vzniklá barva byla šmouhatá tmavě růžová na obou stranách, na ústřížku vydržela i po několikanásobném namočení do studené vody, stejně tak ustála i drbání kartáčkem.
5. Vyndaly jsme druhý ústřížek ze směsi odstavené v misce. Vzniklá barva byla sytější a červenější, po namočení do studené vody se vymyla jen o trochu méně. Bohužel v látce utkvěla zrníčka koření a celkový vzhled vzniklé tmavě oranžové barvy byl flekatý. Navíc neustála drbání kartáčkem a začala se „vypírat“.

Výsledný kapesníček:

Z malých pokusů, jsme se rozhodly pro tmavě růžovou, ale nevymývající se, barvu po ručním barvení. Zopakovaly jsme celý postup, kdy jsme na přiložený kapesníček vyplývaly celou jednu řepu a barvení nám, přestože jsme se střídaly, trvalo dlouhých patnáct minut.

Barvení kapesníčku žlutou barvou

Předpoklady:

Kari pro nás byla jasnou volbou poté, co mě Sofie přesvědčila názornou ukázkou na rýži v síni, že krásně barví. Předpokládaly jsme po povaření ve vodě krásnou sytou žlutou barvu, která bude rovnoměrná a nebude se vymývat.

1. Vzaly jsme si dva rozstříhnuté kousky kapesníčku. Do kotlíku jsme daly 4 lžice kari a zalily horkou vodou. Vložily jsme dovnitř jeden ústřížek, párkrát zamíchaly a nechaly nad svíčkou probublat.
2. Druhý kousek kapesníku jsme vložily do misky, kam jsme daly tři lžice samotného kari, vodu jsme nepřidávaly. Rukou jsme třely kari s kapesníkem, aby se barva dostala do látky. Sice se to povedlo, barva byla bledě žlutá, ale jakmile se kapesník smočil, byť jen ve studené vodě, barva zbledla a po uschnutí už byla téměř bílá.
3. Vrátily jsme se k pobublávajícímu kotlíku a vytáhly z něj druhý ústřížek. Před i po opláchnutí měl výrazně žlutou barvu na obou stranách, která zůstala i po uschnutí. Ustála i náš kartáčekový test.

Výsledný kapesníček:

Při barvení celého kapesníčku jsme zvolily jednodušší cestu a kapesník namočily v horké vodě s rozpuštěným kari. Vyšla krásná svítivá žlutá, která se nevymývá, a na látce nezůstávají zrníčka kari.

Barvení kapesníčku modrou barvou

Předpoklady:

Na základě obarvených bříšek prstů při uchopení poupat modré rostlinky jsme se rozhodly, že ji použijeme na barvení kapesníku. Hned od začátku jsme předpokládaly, že nám získaná rostlina vystačí pouze na jeden způsob barvení, tak jsme se rozhodly pro ruční práci. Domnívaly jsme se, že barva bude modrá a podaří se nám ji vpracovat rovnoměrně.

1. Připravily jsme si velký kapesníček a odtrhaná poupata a květy z Brutimodře.
2. Začaly jsme mechanicky roztírat okvětní lístky a pučlá poupata po látce. Sice se tak povedlo část kapesníku obarvit na modro fialovou barvu, ale látka byla flekatá, zůstaly na ní kousky květů a ani nám těch pět květů a deset poupat nevystačilo na obarvení celého kapesníku. Barva byla oboustranná.
3. Po opláchnutí studenou vodou barva zůstala beze změny. Stejně tak ustála zuřivě drhnutí kartáčkem.

Výsledný kapesníček:

Konečný kapesníček získal modro fialovou barvu a byl plný šmouh. Barva však byla z obou stran a nevymývala se, navíc kapesník příjemně voní.

Barvení kapesníčku zelenou barvou

Předpoklady:

Použily jsme čerstvou trávu z pozemků školy. Více nadějí jsme vkládaly do vyvaření trávy, kdy by mohl kapesník získat jemnou zelenou barvu, která by byla rovnoměrná a nevymývala se.

1. V kotlíku nad plamenem svíčky jsme asi pět minut ve vodě povařily zelenou trávu a následně přidaly i testovací ústřížek. Když jsme ho po deseti minutách vytáhly, vůbec se nezměnil.
2. Druhý ústřížek jsme se rozhodly opět trávu ručně třít po látce. Průběh byl znovu velmi pracný, ale barva byla sytá s nádechy hnědé hliněné barvy. Barva nebyla oboustranná. Vydržela jak oplachování vodou, tak drbání kartáčkem.

Výsledný kapesníček:

Byly jsme nuceny kapesník obarvit ručním vtíráním do látky. Vyplýtvaly jsme na to asi čtyři hrsti trávy a strávily jsme u toho asi dvacet minut. Proces byl velice pracný a zdlouhavý.

Jednotlivé kapesníčky

Diskuze

Naše předpoklady při barvení červenou řepou byly špatné. Když se řepa uvařila a my s ní potom nechaly uvařit i kapesník, barva nám stejně nevydržela, jak jsme doufaly. Přišla proto druhá možnost, se kterou jsme původně vůbec nepočítaly. Přidaly jsme do směsi i koření červené papriky. Ani to ale nepřineslo předpokládaný účinek. Voda sice získala požadovanou barvu, kapesník ale ne. Navíc se barva znovu vymývala. Třetí plán, který vlastně původně vůbec nebyl plánem, vyšel ze všeho nejlépe. Otázka je, proč první plán selhal. Možná to bylo proto, že všechno barvivo z řepy se dostane do vody, což pak vsákne kapesníček, jenomže ten už to barvivo prostě neudrží, když ho začneme máčet ve vodě. Čistá voda z kapesníku přebere čerstvě získané barvivo a je po všem. Proč nám nevyšlo barvení kořením? To by sice vydrželo oplachování vodou a dokonce to pomohlo i řepě se trochu udržet, jenomže v látce zůstanou zrníčka, a jakmile ji začnete drhnout kartáčkem na zuby, tak vám ta zrníčka dokonce pomůžou všechno to barvivo z látky dostat.

Co se týká předpokladů při barvení za pomoci kari, do poslední tečky se nám vyplnily.

Modré barvivo sice obarvilo látku modře, zásadní problém byl ale v tom, že nám nevystačilo na celý kapesníček a navíc se nám ji nepodařilo zpracovat rovnoměrně. Předpokládáme, že to bylo způsobeno únavou z neustálého vtírání barvy do látky.

Nakonec zelené barvivo, u kterého jsme doufaly, že se nám ho podaří vyvařit z trávy. To byl velký omyl. Buď byla teplota moc nízká, nebo je tráva moc odolná, ale voda ani nezezelenala, natož aby se obarvil kapesník. Předpoklad selhal. Proč se tedy povedlo nakonec „utřít“ takový sytě zelený kapesník? Nevíme sice, co přesně to způsobuje, ale je to, jako když upadnete na trávník a chvíli se po něm sklouznete. Snad se nějak tráva naruší a vystříkne po vás barvivo, nevíme. Ale rozhodně to funguje.

Závěr

Rozhodně musíme obě uznat, že práce byla zajímavá a bavila nás. V průběhu jsme sice byly několikrát zklamané, že naše předpoklady nevycházely, ale nakonec jsme si řekly, že aspoň bude o čem v protokolu diskutovat.

Na červenou barvu rozhodně nedoporučujeme červenou řepu, barví do růžova, a červenou papriku (koření), pomáhá vymývat barvu. Na žlutou barvu rozhodně doporučujeme kari, pokud tedy vydržíte pohledy studentů, kteří se po vás budou divně ohlížet a slintat, protože budete vonět jako oběd. Na modrou barvu rozhodně nedoporučujeme květinu s pracovním názvem Brutimodř. Sice látku obarví, ale je potřeba nasbírat spoustu květů a navíc je to pracné. Na druhou stranu kapesník moc pěkně voní. Možná bude opravdu lepší držet se osvědčených surovin, jako jsou borůvky. U zelené barvy váháme, zda doporučit. Sice se jedná o pracovní metodu, ale našly jsme i výhody. Pokud upadnete na zem, vaše oblečení se tím jedině dobarví a zkrásní. A navíc po takovém pádu nebudete muset prát. Jenomže to taky může vypadat, že jste si triko už dlouho nevyprali a často padáte na zem. Takže doporučujeme, ale ne pro slabší povahy.